

EN KVALITATIV, TILLGÄNGLIG OCH PERSONCENTRERAD SJUKVÅRD

HÄLSO- & SJUKVÅRDSPROGRAM

ALLA BEHÖVER INTE ALLTID VÅRD
MEN ALLA BEHÖVER NÅGON GÅNG VÅRD
OCH NÄR MAN BEHÖVER DEN
DÅ SKA DEN FINNAS

Innehåll

Inledning	3
Klara vårdgarantin i alla delar – En tillgänglig vård utan köer	5
En attraktiv arbetsgivare	6
Nära vård	7
Trygg, sammanhållen vård och omsorg för de mest sjuka och sköra	9
Stärkande av den psykiska hälsan	10
Utveckla digitaliseringen	12
Stärk och utveckla vård och forskning som rör kvinnor	13
Värdig vård i livets slutskede	14
Akutsjukvård och ambulanser	15
Moderaternas politik för tandvård	16
Cancervård som är tillgänglig och trygg	18

Inledning

Moderaterna prioriterar att stärka patientens inflytande över sin egen vård och omsorg. Patientens bästa bildar utgångspunkterna för vår politik. Alla ska kunna känna sig trygga med att man ska få vård i rätt tid av hög kvalitet när man väl behöver den. Patienten ska få stöd och hjälp att få sin vård i tid och att hitta relevant information om kvalitet, väntetider och utbud av vårdgivare.

De mest sjuka och sköra som ofta är äldre med kroniska sjukdomar behöver och ska få en sammanhållen vård och omsorg med kontinuitet i sina kontakter med hälso- och sjukvården. Den medicinska kompetensen och kontinuiteten ska stärkas inom äldreomsorgen. Vi anser att personal inom vård och äldreomsorg ska behärska begriplig svenska och vi vill införa språkkrav inom vård- och äldreomsorg.

En utmanande mandatperiod

Sjukvården ska vara högkvalitativ och tillgänglig för alla och skattebetalarnas pengar skall hanteras med varsam hand. Just detta var något som var kraftigt eftersatt efter 84 år av socialdemokratiskt styre. Efter valet 2018 kunde Moderaterna tillsammans med Sjukvårdspartiet och Centerpartiet ta över makten. Vi fick ta över en mycket skuldyngd region som trots två stora skattehöjningar på 9 år (2009 0,98kr, 2016 1,16kr), totalt 2,14kr per hundralapp, inte klarade av sitt uppdrag, utan backade 100-tals miljoner varje år och levererade Sveriges längsta väntetider i vården.

Sjukvården är beroende av att det råder ordning och reda. Politiken måste därför

kunna prioritera och varsamt lägga skattebetalarnas pengar på det som är viktigast och på ett sådant sätt att de gör mesta möjliga nytta. Detta utan att göra avkall på kvalitet eller tillgänglighet. Kort sagt ska man för sina skattepengar i Norrbotten kunna leva tryggt och få en sjukvård i världsklass, inom rimlig tid.

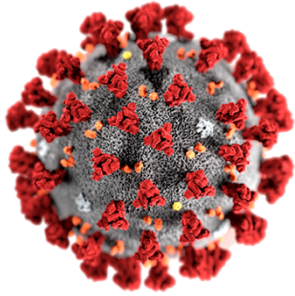
I början på 2020 kom så Coronapandemin, men trots den stora utmaning som den innebar och fortfarande innebär, fanns ingen tid att förlora, utan ett omfattande arbete sattes i gång med att komma till rätta med de stora bekymmer som fanns med kostnadsutvecklingen och leveransen av sjukvård. Vi har kommit långt och helt naturligt så brister det ibland, men redan 2021 kunde vi visa på ett överskott och positivt resultat. Nu finns medel att starta om efter pandemin och beta av den vård som av naturliga skäl fått stå tillbaka på grund av att Covidrelaterad vård har fått prioriteras så pass högt.

Med patienten som utgångspunkt ska hälso- och sjukvården bli ännu bättre, köerna i sjukvården ska kortas ännu mer och kvalitén höjas ytterligare. Oavsett var en person bor i Norrbotten ska det vara lätt att komma i kontakt med sjukvården och det ska ske i en trygg och säker miljö.

Vårt län ser inte likadant ut överallt och skillnaderna är en del av attraktionskraften. Samtidigt ställer det krav på att vi förmår anpassa oss efter de olika förutsättningarna, detta utan att göra avkall på våra ambitioner om att varje medborgare ska erbjudas bästa möjliga sjukvård. På våra sjukhus finns spetskompetenser i världsklass och genom effektiva teknik- och transportlösningar ska de vara tillgängliga för alla oavsett var man bor. Stad och land står inte i motsats till varandra, utan kompletterar och bidrar tillsammans till helheten.

Vi moderater lovade att ordna upp ekonomin och det är nu genomfört. Nu ser vi framemot 4 år till, där vi med ekonomi i balans kan få börja arbeta med att utveckla hälso- och sjukvården ännu mer. Att pandemin nu drar

sig tillbaka och vi kan få göra den återstart som vi alla längtar efter och som vi på grund av rätt förd politik också har råd med. Detta handlingsprogram kommer att handla om detta och de kommande åren 2022 – 2026. Norrbotten ska vara en region som erbjuder en livskvalitet i världsklass, fullt av möjligheter för människor att utvecklas och företag att blomstra. Norrbotten ska vara ett självklart val för den som söker ett gott liv och hälsa.

Klara vårdgarantin i alla delar – En tillgänglig vård utan köer

Ingen patient ska behöva vänta på vård i onödan. Alla patienter ska kunna få sin vård inom lagstadgad vårdgaranti. Det betyder att alla ska ha fått sin operation eller annan behandling inom 90 dagar.

Nästa steg är att vi vill skärpa vårdgarantin till 30 dagar gällande första besöket respektive operation eller annan behandling i specialistvården.

I dag är patienten helt beroende av var i landet man bor när det gäller möjligheten att få sin operation eller annan behandling utförd i rätt tid av hög kvalitet. Trots en lagstiftning på tillgänglighetsområdet.

Moderaterna föreslår att det såväl i hälso- och sjukvårdslagen som i patentlagen slås fast att patienten fritt har rätt att söka slutenvård i hela landet oavsett vårdgivare. Möjligheter till införande av sanktioner ska finnas, ifall rätten till valfrihet i slutenvården nekas.

Arbetet med att beta av de långa vårdköerna och den akuta vårdskulden ska ske strukturerat, metodiskt och systematiskt. Alla aktörer såväl privata som offentliga ska tillåtas att vara med och bidra med värdefulla insatser. Inriktningen på politiken bör vara en överenskommelse mellan stat och regioner som reglerar detta.

Alla anbudsgivare som uppfyller kraven ska ha möjlighet till avtal för att kunna hjälpa till att

arbeta av de vårdköer som finns och utföra den vård som är eftersatt.

Moderaterna i Norrbotten skall verka för:

Att alla patienter ska kunna få sin vård inom lagstadgad vårdgaranti och på sikt skärpa vårdgarantin till 30 dagar.

Att det fastslås i sjukvårds- och patientlagen att patienten fritt har rätt att söka slutenvård i hela landet oavsett vårdgivare.

Att alla aktörer, både privata och offentliga ska tillåtas vara med och bidra till att beta av köer och hålla vårdgarantin.

En attraktiv arbetsgivare

För att behålla den kompetens vi har och lyckas rekrytera mer behöver arbetsmiljön förbättras. På vissa avdelningar fungerar teamarbetet väl och arbetsbelastningen är rimlig, medan andra avdelningar går på knäna - på samma sjukhus. Att införa ambulerande personal som kan gå dit behovet finns är en reform som kan förbättra läget. Regionen ska lyssna på personalens önskemål och behov. Genom ett fortlöpande utvecklingsarbete där medarbetarnas synpunkter beaktas och genomförs bibehåller vi kompetensen och ger personalen förutsättningar att trivas och tycka om sitt jobb. För att trivas i sitt arbete måste arbetsbelastningen vara rimlig så att våra anställda har möjlighet att utföra sitt arbete fullt ut. Vi skall tillgodose att vi har en tillräcklig bemanning i hela verksamheten. På så sätt blir arbetet mer meningsfullt för våra medarbetare.

Vårdens medarbetare har världens viktigaste jobb. Den viktigaste reformen för att bli Sveriges bästa vårdgivare är att förbättra Region Norrbotten som arbetsgivare. Vi vill att varje anställd ska kunna påverka, utvecklas och känna arbetsglädje

De krävs tydliga signaler att det ska löna sig bättre att utbilda och vidareutbilda sig för att öka tillgången på de kompetenser där vi har brist. Det ska finnas tydliga möjligheter att kunna göra karriär och se en utveckling gällande ansvar och befogenheter. Personalens arbetsmiljö måste förbättras avsevärt mot idag.

Genom ökade möjligheter att kunna utvecklas och göra karriär inom vården bygger vi karriärmöjligheter. Det ska löna sig att vidareutbilda sig och höja sin kompetens och sitt kunnande. Särskild yrkesskicklighet skall premieras och det skall kunna finnas möjlighet till skillnader i lönenivå med anledning av att attrahera personal till svårrekryterade delar i Region Norrbottens verksamhet. Cheferna måste få vara chefer fullt ut och få större mandat att lönesätta sina anställda.

Moderaterna i Norrbotten skall verka för:

Att införa ambulerande personal som kan gå dit behovet för tillfället är som högst.

Att varje anställd ska kunna påverka, utvecklas och känna arbetsglädje.

Att det skall finnas tydliga möjligheter att göra karriär och se en utveckling gällande ansvar och befogenheter.

Att det skall löna sig att vidareutbilda sig och höja sin kompetens.

Att personalens arbetsmiljö skall förbättras avsevärt mot idag.

Nära vård

Vad är viktigt för dig? Det är viktigt för oss! Framtidens vård och omsorg är en viktig beståndsdel i det framtida samhället. Mitt i den pågående samhällsomvandlingen skapar vi en nära vård och omsorg, för att uppnå en jämlik och jämställd vård, och för att alla medborgare ska känna livsglädje och hälsa.

Inte vara identifierade av en kronisk sjukdom utan vara del av världen, inte bara vården. Det handlar om att vårdpersonal har en bra arbetsmiljö och samverkar mellan olika huvudmän för att tillsammans med personen i behov av stöd eller vård ge den bästa, nära vården och omsorgen. Det handlar om ett levande näringsliv och ett civilsamhälle där alla grupper kommer till tals.

Kortfattat handlar det om samverkan och samskapande. Att vi gör detta tillsammans med myndigheter, kommuner och regioner med näringsliv och civilsamhället.

Vi är redan på väg med överenskommelser och gemensamma målbilder. Nu fortsätter vi att ta bort hinder.

Arbetet med en nära vård handlar om vad som är viktigt för dig, om hur vi får en högre patientsäkerhet, fortsätter styra vården med kunskapsstyrning och arbetar med kompetensförsörjning för att uppnå en nära och god vård och omsorg.

Vi tror på att införa kundfokus i vård och omsorgen. Personen blir i centrum, med respekten för människan bygger vi det nya samhället och med nya bättre välfärdstjänster. Att göra rätt från början skapar bättre kvalitet,

en hög kvalitet är alltid billigare än system som tvingas göra om misstag och felaktigheter. Det är långsiktigt hållbart och visar respekten för människan.

Vi tror på att relationer och en kontinuitet i vården skapar ett nytt bättre och mer resurseffektivt hälso- och sjukvårdssystem. Integrerade och nya vårdlösningar innebär högre samverkan mellan kompetens inom sjukhusvård och den primärvård som bedrivs i kommuner och regioner. Vi ser behovet av en helhetssyn, där den privata vården är ett komplement till den offentligt drivna vården.

En god nära vård och omsorg spänner över alla åldrar, från de allra minsta till elevhälsan, familjecentraler till hälsocentraler, slutenvård och särskilda boenden. Vi lyssnar på barnen och räds inte komplicerad samsjuklighet. Med samverkan tar vi bort hinder. Vi vill samverka med kommunerna så att besöket hos nyblivna föräldrar i hemmet som BVC genomför skall genomföras gemensamt med kommunernas Socialtjänst.

Det som är viktigt för dig för att leva ett bra liv, och när det är dags få ett värdigt slut, det är viktigt för oss. Det kräver ett modigt ledarskap, med satsningar på innovation, ny teknik och samverkan. För ökad service med sjukvård i hemmet vill Moderaterna i Norrbotten tillskapa möjligheter till mobila läkarebilar.

Vi agerar nu för framtiden, för en god nära vård och omsorg. För svenska, norrbottniska starka samhällen.

Vi vill se en satsning på ökad tillgänglighet genom servicepunkter och filialer i hela länet. Allmänmedicinska slutenvårdsplatser i Haparanda och gränsöverskridande vårdmöjlighet för boende i Tornedalen och övriga delar av länet där det kan vara möjligt.

Moderaterna i Norrbotten anser att det bör införas en tvingande lagstiftning för landstingen och regionerna att finansiera vård för sina medborgare som söker vård i sitt närområde. Även för vård som utförs på andra sidan nationsgränsen.

I Luleå och Boden vill Moderaterna göra en särskild satsning på Närakuter med kvällsöppet till minst 22:00. Moderaterna i Norrbotten vill också särskilt utreda möjligheterna till ett närsjukhus i Luleå för att på så sätt ytterligare öka kvalitén och tillgängligheten för de boende i Luleå.

Rehabilitering

Medicinsk rehabilitering åligger hälso- och sjukvården tillsammans med flera andra aktörer. Uppdelningen av ansvaret för rehabiliteringen innebär dock en risk för patienten. Lagen om koordineringsinsatser (2019:1297) har trätt i kraft 2020 och innebär att alla regioner måste erbjuda koordineringsinsatser till sjukskrivna patienter för deras återgång till arbetet. Att koordinera rehabiliteringsinsatser i ett tidigt skede omfattas dock inte.

Moderaterna i Norrbotten vill därför utreda möjligheterna för en koordinering av rehabinsatser i ett tidigt skede, inom ramen för nära vård. Detta för att säkerställa god och säker rehabilitering på lika villkor

Moderaterna i Norrbotten skall verka för:

Att införa ett kundfokus i vård och omsorg där personen blir i centrum, med respekt för varje människa.

Att den privata vården är ett komplement till den offentligt drivna vården.

Att genom ökad service med sjukvård i hemmet tillskapa möjligheter till mobila läkarbilar.

Att öka antalet servicepunkter och filialer i hela länet.

Att tillskapa allmänmedicinska slutenvårdsplatser i Haparanda och gränsöverskridande vårdmöjlighet för boende i Tornedalen och övriga delar av länet där det kan vara möjligt.

Att i Luleå och Boden göra en särskild satsning på Närakuter, med kvällsöppet till minst klockan 22:00.

Att särskilt utreda möjligheterna till ett närsjukhus i Luleå för att på så sätt ytterligare öka kvalitén och tillgängligheten för de boende i Luleå.

Att 100% av LKAB:s ersättning för Kiruna sjukhus återinvesteras i Kiruna nya sjukhus.

Att utreda möjligheterna för en koordinering av rehabinsatser i ett tidigt skede, inom ramen för nära vård.

Att införa en tvingande lagstiftning för landstingen och regionerna att finansiera vård för sina medborgare som söker vård i sitt närområde. Även för vård som utförs på andra sidan nationsgränsen.

Trygg, sammanhållen vård och omsorg för de mest sjuka och sköra

Om tio år kommer äldre över 80 år ha ökat med cirka 45 procent, medan den yrkesverksamma befolkningen i åldern 20 – 64 år ökar med ungefär fem procent. Det är positivt att människor lever längre och har ett friskare liv. Det innebär dock att trycket på hälso- och sjukvården ökar.

Kompetensen och erfarenheter inom äldreomsorgen måste öka. Det kommer att vara en mycket stor utmaning för kommunerna och privata utförare att kunna rekrytera och behålla medarbetare, men också att klara av att finansiera en allt större äldreomsorgsverksamhet när antalet sjuka och sköra äldre ökar.

Människor som är multisjuka och personer med kroniska sjukdomar ska ha ett tryggt och samordnat omhändertagande. De ska få en vård och omsorg med hög kvalitet. Det behövs mer mobil närvård, basal och avancerad hemsjukvård, högre medicinsk kompetens, kontinuitet i kontakterna mellan patienten och vården samt sammanhållna vårdkedjor och köerna till demensutredningar behöver kortas. Dropp i hemmet skulle kunna ges, men då är det en förutsättning att hemsjukvården tillhör regionen.

Ett stort problem är att kommunerna har så olika möjligheter att tillgodose de äldre sjukas och sköras behov. Generellt kan man säga att de små kommunerna har sämre möjligheter

än de större att skapa kompetens inom äldreområdet på alla nivåer i organisationen. Den kompetens inom hälso- och sjukvård som behövs i kommunens ledning saknas oftast i de små kommunerna.

Moderaterna i Norrbotten vill se över möjligheterna att öka den geriatriska kompetensen i primärvården med regelbundna läkemedelsgenomgångar och mer avancerad hemsjukvård.

Moderaterna i Norrbotten skall verka för:

Mer mobil närvård, basal och avancerad hemsjukvård, högre medicinsk kompetens, kontinuitet i kontakterna mellan patienten och vården samt sammanhållna vårdkedjor.

Att köerna till demensutredningar kortas.

Att öka den geriatriska kompetensen i primärvården med regelbundna läkemedelsgenomgångar och mer avancerad hemsjukvård.

Att hemsjukvården skall ligga på regionen.

Stärkande av den psykiska hälsan

Psykisk ohälsa inkluderar både mindre allvarliga psykiska problem och mer allvarliga symtom som uppfyller kriterierna för en psykiatrisk diagnos. Den psykiska ohälsan bland barn och unga har ökat under de senaste årtiondena. Den psykiska ohälsan bland unga i åldern 16 till 24 år har tredubblats under de senaste tjugo åren. Fler unga får antidepressiva läkemedel utskrivna, i synnerhet unga kvinnor. Dessutom vårdas allt fler unga inom den psykiatriska slutenvården.

Hälso- och sjukvårdslagen är tydlig med att hälso- och sjukvården ska arbeta för att förebygga ohälsa. Samtidigt är vården till allra största delen avgränsad till dem som redan är sjuka. Detta är fullt förståeligt, samtidigt som det tydliggör behoven av en mer samlad styrning där alla aktörer som är berörda behöver inse att mer samarbete och samordning är nödvändigt för att kunna driva en mer aktiv samordnad prevention. En fjärdedel av barn och unga i Sverige anger att de ofta är spända och nervösa, och omkring en tredjedel av femtonåriga flickor har känt sig nere mer än en gång i veckan under de senaste sex månaderna. Flickor anger mer problem med psykisk ohälsa än pojkar.

Varför negativa psykiska reaktioner och psykisk ohälsa ökat bland såväl barn som vuxna är en komplex fråga. Orsaker kan vara ökad skärmtid med mobila enheter och sociala medier som orsakar psykisk stress, nedstämdhet och sömnsvårigheter. Ytterligare faktorer kan vara att västerländska samhällen i stor utsträckning erbjuder barn och unga en

ganska trygg och kravlös tillvaro som gör dem oförberedda på livets utmaningar. Vidare har förändringar på arbetsmarknaden medfört höga krav på utbildning och kompetens.

BRIS driver Sveriges nationella stödlinje för barn och unga. Moderaterna prioriterar att stärka BRIS dygnet runt-öppna nationella stödlinje. För att BRIS ska kunna möta den ökade efterfrågan på stöd måste staten ta ett långsiktigt ansvar för att stödlinjer ska kunna ha öppet dygnet runt.

Moderaterna föreslår att tillgången till nära samtalsstöd ska ses över. Samtalsstöd är en viktig åtgärd för att kunna hjälpa barn att förstå och hantera stora utmaningar i livet. Det gäller inte minst de socialt mest utsatta barnen och ungdomarna. Psykiatrin är utsatt för stor press och tillgängligheten är otillräcklig. Det är svårt att rekrytera erfarna psykologer och bristen på medarbetare förväntas fortsätta att öka. Att själv få välja var och av vem man ska få sin vård är alltid viktigt; detta gäller inte minst för människor med psykisk ohälsa eller psykisk sjukdom. Vi ser också vikten av att organisera internetbaserad KBT-behandling.

Jämfört med många andra områden inom hälso- och sjukvården är möjligheterna till uppföljning begränsade. Regelbunden systematisk uppföljning, utvärdering och tillsyn saknas således inom psykiatrin och det råder betydande skillnader vad gäller kvalitet och tillgänglighet.

Det är ett stort problem att många barn och unga som mår psykiskt dåligt inte kan få stöd och hjälp av barn- och ungdomspsykiatrin

(BUP) i rätt tid. Elevhälsovården har en viktig funktion att fylla. Förmodligen skulle det också behövas mer kunskap om barn och ungas psykiska hälsa inom primärvården, som skulle kunna utgöra ett mellansteg i vård- och behandling innan man hänvisas till barn- och ungdomspsykiatri.

Moderaterna vill att barn- och ungdomspsykiatri förstärks i syfte att barn och unga ska få en första bedömning av BUP inom 30 dagar. Vi vill också inkludera den första linjens psykiatri för barn och unga så att lättare psykiatriska diagnoser kan hanteras där och frigöra resurser för barn med exempelvis svår ångest, självmordstankar eller allvarliga ätstörningar.

Moderaterna i Norrbotten skall verka för:

*Att prioritera att stärka BRIS dygnet runt-
öppna nationella stödlinje. För att BRIS ska
kunna möta den ökade efterfrågan på stöd
måste staten ta ett långsiktigt ansvar för att
stödlinjer ska kunna ha öppet dygnet runt.*

*Att tillgången till nära samtalsstöd ses över.
Samtalsstöd är en viktig åtgärd för att kunna
hjälpa barn att förstå och hantera stora
utmaningar i livet.*

*Att barn- och ungdomspsykiatri förstärks i
syfte att barn och unga ska få en första
bedömning av BUP inom 30 dagar.*

Utveckla digitaliseringen

Digitaliseringen skapar möjligheter för hälso- och sjukvården vad gäller allt från att öka tillgänglighet och skapa mer jämlik vård till att förbättra patientsäkerhet och utveckla det förebyggande och hälsofrämjande arbetet.

Vårdgivare kan ge effektivare och bättre vård om man enkelt kan få tillgång till den journaldata som redan tagits fram.

Information och data om patienten som samlas in av vårdgivare såsom mätvärden, testresultat, journalanteckningar, slutsatser, resonemang, diagnoser bör vara data som ska tillhandahållas patienten.

Moderaterna föreslår att det tas fram fysiska och digitala stöd för patienten som har till uppgift att informera, vägleda och ge råd till patienten avseende dennes rättigheter. Till exempel uppgifter om väntetider och kvalitet i vården och även ha som uppgift att kunna lotsa patienten till behandlingsmöjligheter inom ramen för vårdgarantin och att utveckla möjligheten till digitala besök i Digitalen. Vi ser också ett behov utav att få in en utvecklad digital elevhälsa.

Därtill ska stöden kunna hjälpa dem som har svårigheter att använda digitala redskap. Det finns många människor som upplever svårigheter att använda digitala redskap. Vi tror att det finns ett behov att kunna stödja dessa att lära sig den nya tekniken och på så sätt bidra till att allt fler vågar och kan använda sig av digitala applikationer i vården.

I rehabvården kan också digitala lösningar vara ett viktigt hjälpmedel, till exempel vid rehab av strokepatienter.

Moderaterna i Norrbotten skall verka för:

Att det tas fram fysiska och digitala stöd för patienten som har till uppgift att informera, vägleda och ge råd till patienten avseende dennes rättigheter. Till exempel uppgifter om väntetider och kvalitet i vården.

Att få till en utvecklad digital elevhälsa.

Att se över digitala lösningar vid rehab av strokepatienter.

Stärk och utveckla vård och forskning som rör kvinnor

Kvinnors sjukdomar har både inom forskning och i det kliniska arbetet under lång tid varit eftersatt. På flera områden finns därför kunskapsluckor om hur skillnaden mellan könen tar sig uttryck både gällande symptom, smärta samt reaktion på läkemedel. Kvinnor måste uttrycka mer smärta för att få samma behandling som män och får allt annat lika mindre påkostad sjukvård än män. Hälso- och sjukvårdens möjligheter att ställa tidigare, snabbare och säkrare diagnoser gällande sjukdomar som drabbar kvinnor behöver skyndsamt förbättras. Det behövs ett kunskapslyft i primärvården. Det är dit många unga kvinnor vänder sig för att få hjälp och relevant vård. Moderaterna vill stärka forskning och vård som rör kvinnor.

Att få bli gravid och sedan föda sitt barn är en tid som man ska kunna se framemot, utan att känna rädsla. Vi vet att kvinnor i vårt län känner oro under sin graviditet och inför sin förlossning. Moderaterna i Region Norrbotten hör de kvinnor som känner stark oro föreslår att förlossningsvården ska stärkas och att regeln en (1) aktiv barnmorska/födande ska bli norm.

Moderaterna föreslår att förlossningsvården ska stärkas när det gäller möjligheterna till kontinuitet, jämlik vård samt uppföljning och återkoppling. Strävan ska vara att se till att födande kvinnor kan ha tillgång till samma team av barnmorskor från mödravård till eftervård. Även eftervården och rehabilitering behöver förstärkas.

Över 1,4 miljoner människor i Sverige är drabbade av folksjukdomen migrän och mer än dubbelt så många kvinnor drabbas jämfört med män. Moderaterna föreslår därför att det tas fram riktlinjer och uppföljning av migränvården. Syftet med riktlinjerna är att stimulera användandet av vetenskapligt utvärderade och effektiva åtgärder inom just migränvård.

Moderaterna i Norrbotten skall verka för:

Att skyndsamt förbättra sjukvårdens möjligheter att ställa tidigare, snabbare och säkrare diagnoser gällande sjukdomar som drabbar kvinnor.

Att stärka forskning och vård som rör kvinnor.

Att förlossningsvården stärks och att regeln en (1) aktiv barnmorska/födande ska bli norm.

Att möjligheterna till kontinuitet, jämlik vård samt uppföljning och återkoppling stärks.

Att det tas fram riktlinjer och uppföljning av migränvården.

Värdig vård i livets slutskede

Vård i livets slutskede är centralt i palliativ vård och innebär lindrande vård för de allra svårast sjuka och döende. Palliativ vård har en tidig fas som ofta är lång och en kort sen fas. Tidig palliativ fas ses vid till exempel spridd, långsamväxande cancer i bröst eller prostata, svår hjärtsvikt, obotlig neurologisk sjukdom, eller demens under ibland flera år.

Att med en helhetssyn på patienten alltid kunna lindra ett lidande är målet för vår vårdfilosofi om palliativ vård och som kan tillämpas på alla sjukdomar, i alla stadier, och där såväl fysiska, psykiska, sociala och existentiella/andliga dimensioner finns med. Målen är att lindra plågsamma symtom och ge patienter och närstående psykologiskt stöd under vårddagen och i sorgen och hjälpa patienter att leva så aktivt som möjligt, var de än vårdas, tills döden inträffar.

Axlagården i Umeå är ett föredöme och vi anser att Norrbotten bör ta steget fullt ut och inrätta ett Hospis i Norrbotten med specialiserad vård för de allra svårast sjuka som befinner sig i livets slutskede. Moderaterna vill också göra en satsning på palliativ vård i alla kommuner med avancerad vård i hemmet och med palliativa team. Valfriheten är mycket viktig även i detta skede av livet.

God palliativ vård enligt Moderaterna i Norrbotten handlar om detta: Först och främst lindring av svåra symtom, som smärta, illamående och oro. Betydelsen av teamarbete mellan olika professioner, allt efter patientens behov.

Kontinuitet i vården och bra kommunikation mellan sjuka, närstående och vårdpersonal oavsett huvudman.

Understrykandet att närstående får tillräckligt stöd eftersom vård i livets slutskede ofta bygger på stora insatser från närstående. Vården ska därför ges i samverkan med dem och deras önskemål så mycket som möjligt. De närstående måste känna att de får information och att deras närvaro och medverkan är betydelsefull.

I Norrbotten finns palliativa vårdavdelningar varav vissa är mer välfungerande än andra. De fungerar som ett bra stöd för patienter i livets slutskede med stort hjälpbehov. Moderaterna i Norrbotten strävar efter att utveckla den palliativa vården på PAVA-avdelningarna samt inom de palliativa rådgivningsteamerna. De är tänkta att fungera som ett bra stöd i livets slutskede men är i behov av utveckling.

Människovärde, behov, solidaritet och kostnadseffektivitet, i den ordningen, är etiska principer som ska styra prioriteringarna. Vård i livets slutskede är för oss högt prioriterad vård. Ingen skall behöva dö ensam.

Moderaterna i Norrbotten skall verka för:

Att satsa på palliativ vård i alla kommuner med avancerad vård i hemmet och med palliativa team. Valfriheten är mycket viktig även i detta skede av livet.

Att utveckla den palliativa vården på PAVA-avdelningarna samt inom de palliativa rådgivningsteamerna.

Att se över möjligheterna att inrätta ett Hospis i Norrbotten.

Akutsjukvård och ambulanser

En tillgänglig och väl fungerande akutsjukvård är något som skapar trygghet hos oss människor. En vetskap om att jag kan jag få den hjälp jag behöver inom rimlig tid är grundläggande om något akut inträffar. Det ligger i allas intresse att vi har en fungerade och tillgänglig akutsjukvård i Norrbotten. Det innebär att ambulanser skall komma fram i tid, ha rätt information och att personalen har rätt utrustning för att hjälpa. Ingen skall behöva vänta orimligt länge på en passande vårdinsats. Inom denna tid ska patienten ha fått akut behandling, blivit inskriven på annan klinik eller hänvisad till annan vårdenhet eller eventuellt skickats hem.

Ambulanssjukvården har en oerhört viktig roll i omhändertagandet av akut sjuka och skadade patienter. Överlevnadsmöjligheterna är direkt relaterade till tiden från skada till att patienten kommer under kvalificerad vård. Det är inte acceptabelt att svårt sjuka och skadade patienter ska vänta på en ambulans och därmed riskera livet. Att kunna rädda hjärta och hjärna är starkt kopplat till tid. Att inte kunna erbjuda god tillgänglighet skadar kraftigt tilltron till sjukvården och skapar otrygghet hos människor.

Akutsjukvård handlar inte bara om att ta hand om patienter i ett slutet system. Det är lika viktigt att ha god kontakt med ett sjukhus övriga läkare, sjuksköterskor och avdelningar för att patienterna snabbt ska få rätt behandling. Detta är en utav flera anledningar till att det i ett så stort län som Norrbotten behöver finnas fem sjukhus. IVAK/IVA skall finnas på alla fem sjukhus. En utvecklad

ambulanssjukvård bör dessutom kunna verka gränsöverskridande med både Finland och Norge.

Moderaterna i Norrbotten skall verka för:

Att ingen skall behöva vänta orimligt länge på en passande vårdinsats. Inom denna tid ska patienten ha fått akut behandling, blivit inskriven på annan klinik eller hänvisad till annan vårdenhet.

Att IVAK/IVA skall finnas på alla fem sjukhus. En utvecklad ambulanssjukvård bör dessutom kunna verka gränsöverskridande med både Finland och Norge.

Moderaternas politik för tandvård

Folktandvården har under nästan 100 år tjänat oss väl, både i Sverige och i vårt län. Historiskt sett har Folktandvården fungerat bra i Norrbotten, både vad gäller ekonomi och kvalitet. Vi har generellt en mycket god munhälsa i länet och i de allra flesta kommuner klarar vi tillgängligheten för våra prioriterade grupper.

De prioriterade grupperna beslutas av Regionfullmäktige och har varit de samma under många år. I Sverige är tandvården fri, vilket innebär att befolkningen själva väljer om man vill gå till Folktandvården eller till en privat aktör. Regionerna får inte konkurrera med den privata marknaden vilket riksdagen beslutade 1999. Under de senaste åren har tillgången till utbildad tandvårdspersonal minskat. Den tidigare majoriteten med Socialdemokraterna i spetsen såg tyvärr inte problemen komma och vidtog inte åtgärder i tillräcklig utsträckning. Av den anledningen är vi nu i en situation i Norrbotten där vi har en ojämlig tandvård, med för bristfällig tillgänglighet i delar av vårt län. Så kan vi inte ha det. Vi menar att det är en del av välfärdskontraktet att ha tillgång till en kvalitativ tandvård under hela livet. Därför vill vi införa

Mer tandvårdsutbildad personal till Norrbotten

Vi behöver fler medarbetare. För att öka attraktiviteten föreslår vi Tandvårdslyftet. En satsning som innebär att vi blir löneledande i jämförelse med alla övriga regioner i Sverige för alla tandvårdsspecialiteter. Vi kommer även initiera ett samarbete med våra kommuner för att rigga en Welcome service som ska

underlätta för etableringar. Vi kommer också initiera ett samarbete med primärkommunerna och näringslivet för gemensam rekrytering av kompetens. Vi kommer att verka för bättre utbildningsmöjligheter i länet för alla specialiteter. Därutöver kommer vi fortsätta att erbjuda stipendium, sommarbete och god kontakt med studenter.

Större flexibilitet och valfrihet

Vi har utbildad personal i länet som kan tänka sig att arbeta i Region Norrbotten om det fanns möjlighet till mer flexibla anställningsvillkor. Vi inför därför möjlighet för utbildad personal att arbeta på konsultbasis, vi inför möjlighet för personer som nått pensionärsålder att fortsätta arbeta med större valfrihet, vi öppnar också upp för att köpa in extern personal från bemanningsföretag

Ökad samordning

För att öka kvalitén och samordningsmöjligheterna så ökar vi takten i arbetet att etablera ett Tandvårdshus i Luleå där vi skall samla allmäntandvården, specialiteterna och tandteknik

Nya lösningar

Delar av Folktandvården ska lyftas in i Nära och god vård och omsorg. Vi vill också utreda möjligheten att bolagisera Folktandvården i Norrbotten.

Vi ser att det är mycket som fungerar bra inom Folktandvården. Vi har en fantastisk personal som gör ett mycket bra arbete. Dessutom har vi en privat sektor med många fina kliniker som är en mycket viktig del i den totala tandvården. Men politiken måste ta ansvar för att genomföra starka reformen, det ansvaret vill vi ta.

Alltför många ser idag att väntetiderna för tandvård är orimligt långa och det kan vi inte acceptera.

Moderaterna i Norrbotten skall verka för:

Att fullt ut införa Tandvårdslyftet. En satsning som innebär att vi blir löneledande i jämförelse med alla övriga regioner i Sverige för alla tandvårdsspecialiteter.

Att rigga en "Welcome service" som ska underlätta för nya etableringar.

Att införa bättre utbildningsmöjligheter i länet för alla specialiteter.

Att etablera ett Tandvårdshus i Luleå där vi kan samla allmäntandvården, specialiteterna och tandtekniken.

Att se till att väntetiderna avsevärt kortas.

En cancervård som är tillgänglig och trygg

Moderaternas målsättning är tydlig – alla cancersjukdomar ska förebyggas och deras skadeverkningar minimeras. Moderaterna föreslår att det införs en förstärkt vårdgaranti för cancerpatienter. Vårdgarantins nuvarande tidsgräns räcker inte till i cancervården. Den förstärkta vårdgarantin ska knytas till de standardiserade vårdförlopp som tagits fram och kontinuerligt utvecklas inom cancervården för att korta ledtiderna mellan diagnos och behandling.

Cancerdiagnostik och strålning är idag Umeå. Moderaterna i Norrbotten förespråkar inrättandet av ett onkologiskt centrum knutet till Sunderby sjukhus för att underlätta för patienter, korta ledtider och öka tillgängligheten. Tidig upptäckt av cancer innebär ökade möjligheter för patienten till överlevnad. Det förbättrar också vårdens möjligheter att ge patienten snabbare, kortare, skonsammare och mer effektiv behandling.

Moderaterna jobbar för OPT – Organiserad prostatacancertestning, där alla mellan 50-70 år skall kunna erbjudas detta och ökat intervall på mammografin.

Primärvården fyller en viktig roll som första linjen i att kunna upptäcka och ställa cancerdiagnoser, men även för att ge eftervård och rehabilitering. Det finns forskning som visar att generella symptombilder och besöksmönster kan användas för att identifiera patienter i primärvården som senare sannolikt kommer att drabbas av en cancerdiagnos. Det är därför viktigt att en standardiserad utredningsprocess införs och att primärvården har den kompetens som krävs.

Behovet av rehabilitering och eftervård ser olika ut för olika patienter, och behovet kan också variera från det att en behandling avslutats eller tar ny form. Många cancerpatienter upptäcker ständigt nya biverkningar till följd av sin cancersjukdom

och behandling. Rehabiliteringen ska vara en del av vårdförloppet och följas upp kontinuerligt.

Moderaterna föreslår att det säkerställs att alla cancerpatienter får en rehabiliteringsplan utifrån behov och förutsättningar. Rehabilitering underlättar för patienten att kunna återgå till sin tidigare livssituation. Kvalificerad eftervård och rehabilitering ska utvecklas för cancerpatienter efter att ordinarie behandling är slutförd.

Moderaterna i Norrbotten skall verka för:

Att det införs en förstärkt vårdgaranti för cancerpatienter. Vårdgarantins nuvarande tidsgräns räcker inte till i cancervården.

Att inrätta ett onkologiskt centrum knutet till Sunderby sjukhus för att underlätta för patienter, korta ledtider och öka tillgängligheten.

Att införa OPT – Organiserad prostatacancertestning, där alla mellan 50-70 år skall kunna erbjudas detta och ett ökat intervall på mammografin.

Att det säkerställs att alla cancerpatienter får en rehabiliteringsplan utifrån behov och förutsättningar.

